

Българска народна банка

Управител

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА
№ 11-0093 / 24.07.2012
София, пл. „Княз Александър I“ № 1

ДО
Г-Н ЕВГЕНИ ТАНЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Конституционно дело № 4/2012 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращаме становището на Българската народна банка относно получен с Ваше писмо изх. № 8 /к.д. 4/06.07.2012 г./, наш вх. №11-0093/09.07.2012 г. препис от определение на Конституционния съд от 4 юли 2012 г. и от искането на омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс, във връзка с което е образувано конституционно дело № 4/2012 г.

Искането на омбудсмана засяга тема, чиято значимост надхвърля обичайната икономическа и финансова проблематика, свързана със стопанския оборот, търговските отношения и упражняването на частната собственост. Появилата се в последните години теза за т. нар. „привилегирована позиция“ на банките се представя пред широката общественост; включително от омбудсмана в негови публични изяви, изключително едностранчиво, като акцент се поставя не върху интересите на

вложителите в банките, на изрядните кредитополучатели и на съхраняването на финансовата стабилност в страната, а върху защитата на неизправните длъжници и забавянето чрез различни средства на събираемостта на необслужваните кредити в банковия сектор.

Омбудсманът на Република България внесе искането си в Конституционния съд и едновременно с това го оповести на своята интернет страница, без предварително допитване или консултация с компетентните институции и експерти, в лицето на БНБ, Министерството на финансите и Министерството на правосъдието, които да представят различните гледни точки, свързани с аргументите по същество.

Ето защо, с оглед на голямата значимост на темата и поради силния обществен интерес, Ви информираме, че БНБ ще оповести на своята интернет страница приложеното становище, като считаме че това не противоречи на Закона за Конституционен съд. По този начин всички заинтересувани лица, и българската общественост като цяло, ще добият възможност за по-добро информиране във връзка с повдигнатата дискусия и изложените аргументи.

С УВАЖЕНИЕ

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Иван Искров', written over a horizontal line.

ИВАН ИСКРОВ

СТАНОВИЩЕ
НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 4/2012 г.
НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с конституционно дело № 4/2012 г., образувано по искане на омбудсмана на Република България за обявяване на противоконституционност на чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) по отношение на създадената с цитираната разпоредба правна възможност за банките да се снабдяват със заповед за изпълнение въз основа на документ или извлечение от счетоводните си книги, Българската народна банка изразява следното становище :

Считаме направеното от омбудсмана на Република България искане за неоснователно по следните съображения:

1. Не могат да бъдат подкрепени изложените от омбудсмана съображения, че е налице противоречие на чл. 417, т. 2 от ГПК с чл. 19, ал. 2 от Конституцията, тъй като не са гарантирани еднакви правни условия за стопанска дейност на юридическите лица и гражданите.

Банките са единствените търговски дружества, които имат изключителното право по занятие да извършват публично привличане на влогове или други възстановими средства и същевременно да предоставят кредити или друго финансиране за своя сметка и на собствен риск – чл. 2, ал. 1 от Закона за кредитните институции. **Кумулирането на влоговете с кредитни сделки не е налице при нито един друг правен субект.**

За разлика от всички други търговски дружества, банките оперират не със собствени, а с чужди средства – средства на техните вложители (титуляри на влогови и

платежни сметки). Банковата дейност е високо рискова, поради съчетанието на изискуемостта на привличаните от множество вложители парични средства, управлявани за сметка и риск на банката, с предсрочната неизискуемост на предоставения на кредитополучателите паричен капитал. По тази причина, банковата дейност е поставена под режим на засилени нормативни изисквания и надзор и може да бъде извършвана само и единствено от търговци – акционерни дружества, които по надлежен нормативно установен ред са лицензирани като банки.

Другите стопански субекти и гражданите не извършват и нямат право да извършват по занятие влогово-кредитни сделки. Те не работят с публично влогонабрани средства, нито са обект на специализирани банкови регулации. Нещо повече, извършването на банкова дейност от такива лица без съответния лиценз е инкриминирано като престъпление съгласно чл. 252 на Наказателния кодекс.

За банките са предвидени **редица изисквания за извършване на дейността, постоянен надзор и отчетност**, на които следва да отговарят не само при първоначалното лицензиране, но по всяко време при текущото осъществяване на банковите сделки и операции, **и които не са приложими за другите правни субекти, включително такива, извършващи кредитиране със собствени средства.** На законово ниво (глава четвърта до десета от ЗКИ), както и в многобройни и обемни банкови наредби и регулации, които са в пълно съответствие с европейските правни актове относно кредитните институции, са въведени стриктни изисквания и критерии, спрямо които се следи за финансовото състояние на банките (размер на собствения капитал и неговото съответствие на поетите от банката рискове, спазване на ограничения относно големите кредитни експозиции и експозиции към свързани лица (концентрация на риск), провизиране на предоставените кредити според степента на тяхното влошаване и размера на потенциалната загуба, прецизно счетоводство и редовна отчетност, осъществяването на вътрешен контрол, опазване на банковата тайна и др).¹ Разписани са подробно задълженията за банките с оглед осигуряване и поддържане на

¹ Закон за кредитните институции, Наредба № 2 на БНБ за лицензите, одобренията и разрешенията, издавани от Българската народна банка по Закона за кредитните институции, Наредба № 7 на БНБ за големите експозиции на банките, Наредба № 8 на БНБ за капиталовата адекватност на кредитните институции, Наредба № 9 на БНБ за оценка и класификация на рисковите експозиции на банките и за установяване на специфични провизии за кредитен риск, Наредба № 10 на БНБ за вътрешния контрол в банките, Наредба № 11 на БНБ за управлението и надзора върху ликвидността на банките, Наредба № 12 на БНБ за надзор на консолидирана основа, Наредба № 17 на БНБ за установяване размера на вложенията на банките по чл. 47 от Закона за кредитните институции, Наредба № 21 на БНБ за задължителните минимални резерви, които банките поддържат при Българската народна банка, Наредба № 38 на БНБ за капиталовата адекватност на банките и др.

достатъчно висока степен на ликвидност и капиталова адекватност, която да позволява във всеки един момент изпълнение на исканията, постъпили от вложители, за извършване на преводни операции или за изплащане на сумите по открити депозити.

Счетоводната отчетност и финансовото състояние на банките, съгласно ЗКИ, са обект на постоянно наблюдение и надзор от централната банка за спазване на нормативните изисквания, поддържане и оповестяване на финансова и счетоводна информация, извършване на ежегоден одит и проверка на финансовите отчети от съгласувани с БНБ одитори, ползващи се с международен опит и репутация. Банките приемат депозити и предоставят кредити за милиони левове, обслужват бюджетни ведомства и структуроопределящи за страната предприятия, извършват касови операции в брой, както и платежни операции през националните и европейски платежни системи, несравними по обем, отговорност и необходимо обществено доверие с нито едно друго предприятие от финансовия сектор.

По изложените причини, разкриващи специфичната правна уредба, рисковете и обществената значимост на банковите операции, не може да се говори за неровнопоставеност на банките, другите юридически лица и гражданите, тъй като **не е налице еднаква по своя характер, изисквания и правен режим стопанска дейност.**

Законодателят основателно е приел разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК като е отчел факта, че **банките са особен вид търговец със специфичен и уникален предмет на дейност, който се осъществява при специални условия – стриктен надзор и финансово-счетоводна отчетност, каквито не се прилагат по отношение на нито един друг вид стопански субект.** Действието на разпоредбата е обективно оправдано с оглед постигането на определени значими за обществото цели – **защита средствата на вложителите в банките, своевременно събиране на вземанията по неиздължени кредити и поддържане стабилността на банковата система.**

2. Не може да бъде споделен и допълнително *изложения от омбудсмана довод, че са създадени различни условия за осъществяване на стопанска дейност в една и съща сфера,* като се има предвид, че съществуват и небанкови финансови институции по чл. 3 от Закона за кредитните институции (ЗКИ).

Преди всичко, следва да отбележим, че извършваната стопанска дейност от банките и от финансовите институции не е еднаква по характер и регулативен режим.

Съгласно чл. 3, т. 3 от ЗКИ финансова институция е лице, различно от кредитна институция, чиято основна дейност е една или повече от дейностите, посочени в чл. 3 от ЗКИ, включително (за разлика от банките) „отпускане на заеми със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства”.

Финансовите институции не са обект на лицензиране и постоянен банков надзор, както кредитните институции. Съгласно ЗКИ и издадената по приложението му Наредба № 26/2009 г. на БНБ за финансовите институции, последните подлежат само на регистриране при БНБ и подаване на периодични финансови отчети за дейността им.

Финансовите институции нямат задължение да спазват изискванията на останалите подзаконовни актове, с изключение на Наредба № 26/2009 г., издадени въз основа на ЗКИ, **и приложими единствено за банките,** свързани с постоянно поддържане на налични собствени средства, капиталова адекватност, ликвидност и др.

Финансовите институции нямат право да извършват публично привличане на влогове и други възстановими средства и не са задължени да разполагат по всяко време със значителни парични средства, необходими за изплащане при поискване на привлечения от вложителите ресурс.

Финансовите институции, регистрирани в БНБ по реда на чл. 3 от ЗКИ, нямат право да извършват платежни услуги – кредитни преводи, директни дебити, издаване на банкови карти и др., които са обект на извършване от банките и от лицензирани платежни институции по реда на Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС). Финансовите институции не участват в платежния процес, нито имат задължение да осигуряват с налични парични средства предприятията от реалния сектор на икономиката, които са техни клиенти.

За разлика от финансовите институции по чл. 3, ал. 1 от ЗКИ, банките следва да разполагат със свободен финансов ресурс във всеки един момент, **за да осъществяват редовно, без прекъсване или забавяне платежните операции на своите клиенти,** като поддържат за тази цел наличности в обем на милиони левове дневно по сметките си, поддържани при централната банка – чл. 105, ал. 4 от ЗПУПС. Банките са задължени да участват в националната платежна система – Система за брутен сетълмент в реално време, поддържана от Българската народна банка съгласно чл. 104 от ЗПУПС, а голяма част от тях са реализирали и правото си да участват в Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент на експресни преводи в реално време (TARGET 2), управлявана от

Европейската централна банка. **Евентуални финансови затруднения на банките бързо се отразяват и върху платежния процес и обслужването на клиентските плащания.**

Не на последно място, кредитиране извършват и заложните къщи. Съгласно чл. 3 от Наредбата за дейността на заложните къщи, заложната къща е лице, което по занятие предоставя парични заеми, обезпечени със залог върху движими вещи. Вън от съмнение, обаче е че заложните къщи не могат да бъдат приравнени по правен статут с банките. Като заложните къщи, така и финансовите институции извършват ограничен кръг сделки при спазване на различен правен режим и изисквания, работят изключително със собствени, а не с публично привлечени средства и евентуални негативни икономически резултати от дейността им не може по никакъв начин да засегнат обществените интереси или да поставят в риск средствата на хиляди вложители.

Влошаване на финансовото състояние на небанкова финансова институция носи риск основно за собствениците ѝ, **докато при банките неблагоприятните последици биха настъпили за икономиката като цяло** и биха предизвикали значителни сътресения със сериозен обществено-политически и социален ефект, както за техните вложители, така и за държавния и европейски бюджети, които биха поели непредвидени разходи.

По тази причина небанковите финансови институции не биха могли да бъдат равнопоставени на банките по права, тъй като не са равнопоставени нито по отговорности, нито по регулативен режим и обществен риск, нито по вид и обем на извършваните финансови операции.

3. Конституционният съд в своята практика многократно се е произнасял, че правото на свободна стопанска инициатива и изискването за еднакви правни условия за стопанска дейност по чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България нямат абсолютен характер (Решение № 6 от 25.II.1997 г. на КС на РБ по конст. д. № 32/96 г., Решение № 15 от 21.12.2010 г. на КС по к. д. № 9/2010 г., Решение № 5 от 2002 г. по к.д. № 5 от 2002 г. и др.). **Еднаквостта на правните условия, които следва да важат за стопанските субекти, се отнася до определена по еднакви признаци група търговски субекти, а не до еднаквост по принцип спрямо всички съществуващи субекти на правото** (Решение № 15 от 21.12.2010 г. на КС по к. д. № 9/2010 г., Решение № 5/2002 г. по к.д. № 5/2002 г. , т. 6, Решение № 2 от 20.04.2004 г. на КС на РБ по конст. д. № 2/2004 г.).

В тази връзка, разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК в частта относно банките има

своето основание, което произтича от спецификата на дейността им и тяхната институционална рамка, поради което не е в разрез с принципа за еднакви правни условия за стопанска дейност, прогласен в чл. 19, ал. 2 от Конституцията. Условието за всички акционерни дружества от тази група – създадени като банки, са регламентирани по един и същ начин в законодателството. На тези изисквания, при спазване на принципите на свобода на предоставяне на услуги и установяване, конкуренция и създаване на повече възможности и права за потребителя, се подчиняват 31 лицензирани от БНБ банки и клонове на чуждестранни банки и 202 кредитни институции от държави-членки на Европейския съюз с уведомление за извършване на банкова дейност на територията на страната - вж. поддържаните от БНБ публични регистри на интернет адрес – <http://www.bnb.bg/BankSupervision/BSCreditInstitution/BSCIRegistrars/index.htm>.

Поради това и изискването за еднаквост на правните условия, които следва да се предоставят на стопанските субекти с еднакви признаци и от една група е спазено, тъй като разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България не следва да се тълкува като изискване за еднаквост по принцип спрямо всички съществуващи субекти на правото. Тъй като в трайната практика на Конституционния съд принципът на чл. 19, ал. 2 от Конституцията не е от абсолютен характер, допустимо е по съображения за целесъобразност да се отстъпи от него (Решение № 9 от 16.06.1999 г. на КС на РБ по конст. д. № 8/99 г.), както и при наличието на потребност от постигането на обществено приоритетни и значими цели (Решение № 5 от 26.09.2002 г. на КС на РБ по конст. д. № 5/2002 г.) или за защита на водещи икономиката обществени интереси, например за да се гарантират правата на лицата, които се осигуряват в пенсионните фондове (Решение № 2 от 20.04.2004 г. на КС на РБ по конст. д. № 2/2004 г.)

4. Разпоредбата на чл. 417, т. 2, предл. трето от ГПК осигурява бързо и своевременно събиране на просрочените вземания на банките към техни клиенти, управление на ликвидността на банките при разумни разходи за длъжника по събиране на вземанията и гарантиране на правната сигурност и финансовата стабилност.

Извършването на публично влогонабиране изисква банките да поддържат постоянно висока ликвидност, за да бъдат в състояние по всяко време да извършват плащания по депозитите на граждани и фирми при тях. **Съгласно чл. 420 и 421 от Търговския закон влогодателят може всякога да поиска връщането на вложената сума.** Поради това,

своевременното събиране на необслужваните кредити, включително чрез прилагане разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК, защитава вложителите в банките и създава стабилност на банковата система.

В случай, че банките нямат на разположение атакуваната разпоредба за издаване на заповед за изпълнение, а трябва да следват общия исков ред, това би довело до **значително забавяне събирането на вземанията по кредити, натрупване на допълнителни лихви за забава за длъжника по време на съдебния процес, съдебни такси и разноски и в крайна сметка до съществено увеличаване на размера на дължимото плащане**. Не бива да се забравя и свързаното с това „задръстване” на съдилищата с огромно количество ясни от фактическа и правна страна дела, чиято единствена цел би била постигане на осъдително решение като предпоставка за започване на принудително изпълнение.

Следва да се има предвид, че останалите способности за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 от ГПК са трудно приложими за банките, а прилагането на общия и продължителен исков ред за установяване дължимостта на вземанията ще доведе до значителни съдебни разноски и начисляване на лихви за забава по време на процеса, които сред постановяване на осъдително решение ще бъдат **за сметка на длъжника**².

В резултат, правата на банките като кредитор биха се реализирали със съществено забавяне, което би се отразило **негативно върху ликвидността им и наличието на свободен финансов ресурс за предоставяне на нови кредити**. Акумулирането на по-високи рискове при кредитирането и при събирането на вземания би оказало влияние и на цената на тази услуга. **Кредитополучателите ще имат достъп до по-малък по размер и по-висок като цена кредитен ресурс, при усложнена процедура по предоставяне и събиране на вземането и оскъпен и по-бавен съдебен процес**. Намаляването на броя и размера на предоставяните кредити и повишаване цената на предоставения финансов ресурс, от своя страна, би оказало негативно въздействие върху бизнеса и икономиката като цяло.

² Така например, ако банките използват чл. 417, т. 9 от ГПК - издаване на запис на заповед, следва да се има предвид, че съгласно чл. 34 от Закона за потребителския кредит, който въвежда изискванията на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити, кредиторът не може да задължава потребителя да гарантира потребителския кредит чрез издаване на запис на заповед или менителница, освен при определени условия. Ако се използва чл. 417, т. 3 от ГПК – договор с нотариална заверка на подписите относно съдържащите се в тях задължения за заплащане на парични суми, следва да се има предвид, че в тежест на длъжника ще бъде заплащането на пропорционална нотариална такса върху размера на материалния интерес по договора, съгласно Тарифа за нотариалните такси към Закона за нотариусите и нотариалната дейност.

Освен това, в случай че банките в страната нямат на разположение специалната разпоредба на чл. 417, т. 2 от ГПК, това неминуемо **ще затрудни и забави принудителното изпълнение на неиздължени кредити и ще натрупа загуби във финансовия сектор и то в ситуация на продължаваща банкова и икономическа криза в Европейския съюз, довела до предоставяне на милиарди евро публични средства на европейски банки за предотвратяване на техни фалити.**

Добавянето на пречки от правен характер към вече влошената събираемост на банкови кредити в страната, предизвикано от затрудненото финансово състояние на предприятията и домакинствата, неминуемо ще подкопае стабилността на банковия сектор в България. Страната ни остава една от малкото европейски страни с устойчива финансова система, благодарение на което не се е налагало нито една банка да бъде спасявана с пари на данъкоплатците, за разлика от ситуацията в други държави-членки на Европейския съюз.

Забавянето и влошаването на събираемостта на кредитите, съчетано с възможността за незабавна изискуемост на банковите влогове, дори когато същите са с уговорен срок, би довело до влошаване на финансовото състояние на банките, намаляване или преустановяване на кредитирането и заплахата от неплатежоспособност на банки със системен ефект върху целия сектор и икономиката на страната като цяло.

Следва да се има предвид, че гарантираният размер на влоговете към настоящия момент, съгласно Закона за гарантиране на влоговете в банките, където са транспонирани изискванията на Директива 2009/14/ЕО и Директива 94/19/ЕО, е 196 000 лева на едно лице в една банка. В случай на недостиг на средства във фонда за гарантиране на влоговете, същите се набавят със заеми от държавния бюджет, от български и чуждестранни банки и други лица – чл. 18, ал. 4 от ЗГВБ.

5. Не могат да бъдат споделени изложените от омбудсмана доводи, съгласно които *„е безспорно, че така наречените извънсъдебни изпълнителни основания поставят в по-благоприятно положение кредитора в сравнение с длъжника“*.

Заповедното производство, част от което е и атакуваната т. 2 на чл. 417 от ГПК, осигурява своевременното и ефективно събиране на вземания, подлежащи на изпълнение, които са лесно установими от фактическа и правна страна, като по този начин се облекчава работата на съдебната система и се намаляват съдебните разноски за длъжника.

„Нуждата от заповедното производство се обуславя от съществуването на множество случаи, при които длъжникът, макар и да не оспорва съществуването на дълга си, обикновено нехае или не започва изпълнение, докато не бъде притиснат от задействането на публичните механизми за принудително осъществяване на правото”³.

„Заповедното производство беше въведено в позитивното право като своеобразен инструмент за събиране на безспорни вземания, в съответствие със съвременните концепции за европейско законодателство. Българското законодателство се нуждаеше от инструмент за бързо решаване на масови производства, които, от една страна, не се отличават с особено висока степен на правна и фактическа сложност, а от друга – оказват съществено влияние върху стопанския оборот, заради необходимостта от бързо уреждане на кредитните отношения”⁴.

”Въвеждането на заповедното производство (по-точно възстановяването му, доколкото същото е било уредено в Закона за гражданското съдопроизводство) е свързано с необходимостта да се осигури по-бързо принудително изпълнение на задължения, които не се оспорват от длъжника, без да е необходимо провеждането на исков процес”⁵.

Възможността за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ, е предвидена в ГПК не само за банките. В чл. 417 от ГПК са разписани общо девет категории хипотези, за които законодателят е приел, че е налице достатъчна документална и правна обосновааност на вземането. В допълнение към тях, редица закони, изменения в които са въведени с Преходните и заключителни разпоредби на ГПК, също препращат към прилагането на реда за издаване на заповед за изпълнение, включително въз основа на извлечение от счетоводните книги на различни категории правни субекти.

По този начин, в случаите обединени от чл. 417 от ГПК и други специални закони, е осигурено спазване на принципа на процесуална икономия и бързина на производството, когато не е налице правен спор, а само неизпълнение на съществуващо задължение, удостоверено с едни от посочените в чл. 417 документи.

Член 417, т. 2 се вписва адекватно сред останалите основания за издаване на заповед за изпълнение. Посочената разпоредба не създава трудности в практиката на

³ Коментар на новия Граждански процесуален кодекс, изд. „Труд и право”, 2008 г., стр. 622

⁴ Заповедното производство, Стефан Кюркчиев, изд. „Сиела”, 2008 г., стр. 11

⁵ Актуални проблеми на новия Граждански процесуален кодекс, Красимир Влахов, изд. Сиби, 2009, стр. 105

съдилищата. Неплатените вземания по кредити са дължими, а производството не разкрива трудности от фактическа и правна страна, доколкото на доказване подлежи единствено възникването на вземането по договора и забавянето или преустановяване на плащанията.

Освен това, съгласно чл. 418 от ГПК заповедта за изпълнение се издава, само след като съдът провери дали документът е редовен от външна страна и удостоверява подлежащо на изпълнение вземане срещу длъжника. Не на последно място, на разположение на длъжника са съответните процесуални средства за оспорване и защита, както в рамките на заповедното производство, така и чрез исковия и изпълнителния процес. Длъжникът може да възрази писмено срещу заповедта за изпълнение, да предяви иск за установяване на вземането си, както и да обжалва разпоредбата за незабавно изпълнение – чл. 413 – 415, чл. 419 – 424 от ГПК.

6. Не на последно място, не отговаря на истината изложеният от омбудсмана довод, че разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК *„е съществувала в различни редакции още от приемането на отменения Граждански процесуален кодекс през 1952 г. (чл. 237, б. „б“), когато в България съществува тоталитарен режим на управление, икономиката не е пазарна и не се основава на свободната стопанска инициатива“*.

Визираната разпоредба на чл. 417, т. 2 от ГПК действително е съществувала и в ГПК (отм.), но не като нова разпоредба, а като възпроизведена такава от съществували специални закони, действали в банковата сфера по времето на Царство България.

Така например, **Законът за Българската земеделска банка** от 1903 г. допуска възможност *банката да се снабди с изпълнителен лист за своите краткосрочни и ипотечни заемания по реда на чл. 818, т. 7 от Закона за гражданското съдопроизводство от 1892 г.* С изменение от 12.01.1927 г. се допълва изрично, *че съдилищата издават изпълнителни листове на банката на основание заверени от нея преписи от документи, установяващи вземанията ѝ.*

Аналогична разпоредба се е съдържала и в чл. 77 от **Наредба-закон за Българската земеделска и кооперативна банка** (обн. ДВ., бр. 163 от 18.10.1934 г.), съгласно която *съдилищата издават изпълнителни листове в разпоредително заседание и без призоваване на страните по всички вземания на банката, както и по вземания на кредитираните от нея кооперативни сдружения, макар и документите, установяващи вземанията да са подписани*

от неграмотни лица като длъжници и поръчители. Наредбата-закон предвижда още, че *изпълнителните листове в полза на банката и на кооперативните сдружения се издават на основание заверени от тях преписи от документи, установяващи вземанията.*

Специална разпоредба в този смисъл се съдържа и в **Договора за създаване на Българската ипотечна банка, одобрен със Закон за одобряване на договора, сключен между Царство България, представлявано от министъра на финансите от една страна и Блер & Сие Форен Корпорейшън, Ню Йорк и Лазард Брадърс & Сие, Лимитед, Лондон** (обн., ДВ, бр. 223 от 30.12.1927 г.). Съгласно чл. 18-20 от Договора, *книгите на ипотечното отделение на „Българска ипотечна банка”, както и извлеченията от тях, имат сила на официални актове. Банката може да поиска издаване на изпълнителен лист за вземанията си по заемни договори, сключени срещу залагане на такси и доходи по реда, приложим за вземанията по ипотечни актове съгласно чл. 818, т. 7 от Закона за гражданското съдопроизводство.*

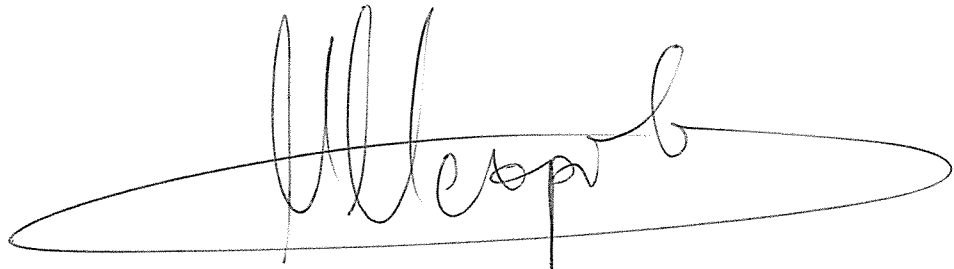
7. Разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК е в съответствие и с европейски правни норми и тенденции при събиране на вземанията. Така например, съгласно т. 6 от Преамбюла на Регламент 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета, създаващ европейска заповед за плащане, *„Бързото и ефективно събиране на неизплатени задължения, по които не съществува правен спор, е от първостепенно значение за икономическите оператори в Европейския съюз, тъй като просрочените плащания представляват основна причина за неплатежоспособността, която застрашава оцеляването на бизнеса”.*

Съгласно наскоро приетата Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки, която следва да бъде транспонирана в националното законодателство до 16.03.2013 г., *„Забавата на плащане представлява нарушение на договора, което е станало финансово привлекателно за длъжниците в повечето държави-членки поради ниските лихви, начислявани за забава, или липсата на такива, и/или бавната процедура за обжалване. Необходими са решителни промени с цел да се създаде култура на плащане в срок. Настоящата директива следва да забрани злоупотреба със свободата на договаряне във вреда на кредитора”* – преамбюл, т. 12 и 28.

В заключение, считаме, че разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК не само не противоречи на Конституцията на Република България, но създава необходим и ефективен механизъм за своевременното събиране на банковите вземания, който е доказал надеждното си функциониране в продължение на десетилетия, без да са създадени каквито и да било проблеми в правната система и изпълнителния процес.

Към настоящия момент, визираната разпоредба гарантира ритмичното и навременно събиране на вземания по неиздължени кредити, осигурява необходимата на банките постоянна ликвидност за изплащане на депозитите и за безпрепятственото извършване на клиентски разплащания през националните и европейски платежни системи, защитава интереса на вложителите и гарантира стабилността на финансовия сектор в страната. Не на последно място, атакуваната разпоредба е и в обществен интерес, тъй като осигурява бързо и евтино приключване на процедурите пред съда относно безспорни по своя характер парични вземания, при облекчаване работата на съдебната система и натрупване на най-малко лихви и разноски за длъжника, в сравнение с продължителния и скъп общ исков процес.

С УВАЖЕНИЕ

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Иван Искров', is written over a large, horizontal, hand-drawn oval line.

ИВАН ИСКРОВ

УПРАВИТЕЛ